

## แผนการจัดการเรียนรู้เชิงวิชาการ

### กลุ่มสาระการเรียนรู้: สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

สาระที่ ๑: ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม รหัสวิชา: ส ๑๕๑๐๑ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔: ศาสนพิธีและปฏิทินศาสนาสาขาระยะเวลาดำเนินการ: ๑ คาบเรียน (๖๐ นาที)

#### ๑. มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดเชิงพฤติกรรม

มาตรฐาน ส ๑.๒: พึงเข้าใจและตระหนักในการปฏิบัติตนตามสถานภาพแห่งศาสนิกชนที่ดี ตลอดจนการดำรงรักษาไว้ซึ่งศาสนธรรมและวัฒนธรรมทางศาสนาสืบไป

ตัวชี้วัด ส ๑.๒ ป.๕/๒: การจำแนกและการปฏิบัติตนตามศาสนพิธี พิธีกรรม และวาระสำคัญทางศาสนาตามระเบียบวาระที่บัญญัติไว้ พร้อมทั้งการอภิปรายเชิงวิเคราะห์ถึงอรรถประโยชน์อันพึงมีจากการเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางศาสนา

#### ๒. สาระสำคัญและมโนทัศน์หลัก

ศาสนาพิธีมิได้จำกัดขอบเขตอยู่เพียงกระบวนการเชิงสัญลักษณ์ภายนอกซึ่งปฏิบัติสืบเนื่องตามจารีตประเพณี หากแต่ถือเป็น "กุศโลบายทางธรรม" อันเป็นแบบแผนที่พุทธศาสนิกชนพึงใช้เป็นเครื่องมือในการขัดเกลาอัธยาศัย สร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยในระดับมหภาค และเป็นการแสดงออกเชิงรูปธรรมถึงความเลื่อมใสศรัทธาในพระรัตนตรัยการศึกษาและการฝึกปฏิบัติศาสนพิธีตามลำดับขั้นตอนอันถวายเป็นความเคารพต่อลำดับชั้นและกาลเทศะ (อาทิ การพิจารณาจัดลำดับเครื่องสักการะบนโต๊ะหมู่บูชา และการกล่าวคำอาราธนาในวาระต่างๆ) ย่อมส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะทางสังคมและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ (Appropriate Behavior) อันนำไปสู่การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและเสริมสร้างคุณลักษณะของศาสนิกชนที่สมบูรณ์ตามเกณฑ์มาตรฐานทางสังคม

#### ๓. จุดประสงค์การเรียนรู้ (K-P-A)

ด้านพุทธิพิสัย (Knowledge - K): \* จำแนกประเภทและอธิบายความหมายของศาสนพิธีแต่ละลักษณะได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

ด้านทักษะพิสัย (Skill - P): \* จำแนกประเภทและอธิบายความหมายของศาสนพิธีทั้งในส่วนของพิธีมงคลและอวมงคลได้อย่างถูกต้องตามระเบียบพุทธบัญญัติและหลักวิชาการ

ด้านจิตพิสัย (Attitude - A): \* ให้ความสำคัญและปฏิบัติตนตามศาสนพิธีอย่างเคร่งครัดและสามารถปฏิบัติตนตามศาสนพิธีได้อย่างเหมาะสม

สรุปผลสัมฤทธิ์และคุณค่าของการเข้าร่วมศาสนพิธีที่มีต่อปัจเจกบุคคลและโครงสร้างสังคมโดยรวม

การใช้คำว่า คุณค่า อาจดูเป็นนามธรรมเกินไปในทางวิชาการ ควรขยายความให้เห็นถึงมิติทางจริยธรรมและสังคมวิทยาเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้

วิเคราะห์และสรุปผลสัมฤทธิ์ในมิติด้านจริยธรรมที่มีต่อปัจเจกบุคคล และมิติด้านความมั่นคงทางวัฒนธรรมที่มีต่อโครงสร้างสังคมโดยรวม

#### ด้านทักษะพิสัย (Process - P):

สาธิตพฤติกรรมความเป็นศาสนพิธีกรเบื้องต้น โดยการกล่าวคำอาราธนาด้วยอักขระวิธีและน้ำเสียงที่สำรวมเป็นธรรม

ปฏิบัติการจัดวางเครื่องสักการะและการแสดงความเคารพตามหลักเบญจางคประดิษฐ์ให้ถูกต้องตามระเบียบวาระ

ดำเนินการร่วมกับภาคีกลุ่มในการจำลองศาสนพิธีอย่างมีระบบและประสิทธิภาพ

### ด้านจิตพิสัย (Attitude - A):

แสดงออกซึ่งความสามัคคีในกาย วาจา และจิตตภาวนา ระหว่างการประกอบศาสนพิธี

ตระหนักในคุณค่าของการสืบทอดจารีตประเพณีอันเป็นกลไกในการสร้างสันติภาพและภราดรภาพในสังคม

### ๔. สารการเรียนรู้และขอบข่ายเนื้อหา

๑. นิยามและวิวัฒนาการของศาสนพิธี: การศึกษาพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนา โดยจำแนกเป็นพิธีมงคลและพิธีอวมงคล รวมถึงพิธีปฏิบัติทั่วไป

๒. ทักษะคิดเชิงสัญลักษณ์ในเครื่องสักการะ: หลักการประกอบโต๊ะหมู่บูชา นัยสำคัญของลำดับการจุดธูปเทียน และปรัชญาเบื้องหลังของดอกไม้ ธูป และเทียน

๓. ระเบียบวิธีแห่งการอาราธนา: ขั้นตอนและนัยสำคัญของการกล่าวคำขอรับสรณคมน์และศีล การนิมนต์เพื่อแสดงธรรม และการนิมนต์สวดพระพุทธรูปเพื่อสริมงคล

**ทักษะสำคัญ (Skills):** \* Linguistic Precision: การใช้ภาษาที่สละสลวยและถูกต้องตามพจนานุกรมในงานพิธีการ

Social Protocol: การวางตัวและกิริยามารยาทตามหลักสากลนิยมและจารีตท้องถิ่น

Analytical Thinking: การวิเคราะห์นัยเชิงปรัชญาที่ซ่อนเร้นภายใต้อุบายธรรมในแต่ละพิธีกรรม

### ๕. กิจกรรมการเรียนรู้ (Active Learning Paradigm)

(ชั้นนำ) การสร้างสภาวะพร้อมและการเชื่อมโยงมโนทัศน์ (๑๐ นาที)

๑. การนำเสนอสื่อประสมที่แสดงถึงบรรยากาศเชิงพิธีการในวาระต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้พิจารณาความแตกต่างเชิงโครงสร้างของศาสนพิธี

๒. การใช้คำถามเชิงวิเคราะห์เพื่อสำรวจประสบการณ์เดิมของผู้เรียน เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และระเบียบปฏิบัติเบื้องต้นในศาสนสถาน

(ขั้นสอน) กระบวนการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการ (๔๐ นาที)

๑. การวิจัยและแสวงหาความรู้ (Exploration): การจัดสรรกลุ่มเพื่อศึกษาเอกสารวิชาการว่าด้วยการอาราธนา ๓ ประเภท พร้อมการตีความหมายเชิงลึกและระเบียบการจัดวางเครื่องบูชา

๒. การถอดบทเรียนและสรุปนัยสำคัญ (Explanation): \* ผู้สอนปฏิบัติหน้าที่เป็นต้นแบบ (Role Model) ในการสาธิตจรรยาวัตรพึงประสงค์และการใช้เสียงในการกล่าวคำอาราธนาให้ถูกต้องตามอักขระวิธี</comment-tag id="๓" text="ควรเพิ่มรายละเอียดเกี่ยวกับการวิเคราะห์เหตุผลของการกระทำเพื่อเพิ่มระดับความเป็นทางการและวิชาการในขั้นตอนนี้"

ผู้สอนปฏิบัติหน้าที่เป็นต้นแบบ (Role Model) ในการสาธิตจรรยาวัตรพึงประสงค์และการใช้น้ำเสียงสวดสาธยายที่ถูกต้องตามหลักอักขระวิธี พร้อมทั้งให้คำอธิบายเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับลำดับเหตุผลและนัยยะสำคัญที่ซ่อนเร้นในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการพิธี" type="suggestion">

\* การบรรยายเชิงลึกเกี่ยวกับนัยสำคัญของการ "อาราธนา" ในฐานะการแสดงออกซึ่งความกตัญญูต่อเวทียและการยอมรับในอาวุโสธรรม

๓. การประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จำลอง (Elaboration): \* กิจกรรมการจำลองศาสนพิธีตามสถานการณ์ที่ได้รับมอบหมาย โดยเน้นความถูกต้องในลำดับขั้นตอนและการรักษาบรรยากาศอันศักดิ์สิทธิ์</comment-tag id="๔" text="เพื่อให้สอดคล้องกับ Active Learning ควรมีการเพิ่มกระบวนการประเมินโดยเพื่อนร่วมชั้น (Peer Review) เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างเป็นระบบ"

กิจกรรมการจำลองศาสนพิธีตามสถานการณ์จำลองที่กำหนด โดยมุ่งเน้นความถูกต้องในระเบียบวาระและการรักษาความสามัคคีในศาสนพิธี พร้อมทั้งการจัดให้มีกระบวนการวิพากษ์และประเมินผลสัมฤทธิ์ร่วมกันระหว่างภาคีกลุ่มผู้เรียน (Peer Assessment)" type="suggestion">

\* การตรวจสอบความถูกต้องในการปฏิบัติหน้าที่ของศาสนพิธีกรและผู้ร่วมพิธีภายใต้การนิเทศของผู้สอน (ขั้นสรุป) การประเมินผลและการสังเคราะห์องค์ความรู้ (๑๐ นาที)

๑. การวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ (Evaluation): การร่วมอภิปรายถึงผลกระทบอันเกิดจากความคลาดเคลื่อนในการปฏิบัติศาสนพิธี และแนวทางในการแก้ไขตามระเบียบปฏิบัติที่ถูกต้อง

๒. การมอบหมายพันธกิจ: การให้นักเรียนจัดทำบันทึกเชิงสังเกตการณ์พฤติกรรมศาสนพิธีในบริบทชุมชนจริง เพื่อนำมาสังเคราะห์เป็นบทเรียนในวาระถัดไป

#### ๖. การวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์

เกณฑ์การประเมิน	ระเบียบวิธีวัดผล	เครื่องมือประเมิน	เกณฑ์การผ่านสัมฤทธิ์ผล
ด้านพุทธิพิสัย (K)	การทดสอบความรู้เชิงทฤษฎี	แบบประเมินผลการเรียนรู้	ร้อยละ ๗๐ ของคะแนนเต็ม
ด้านทักษะพิสัย (P)	การประเมินพฤติกรรมปฏิบัติ	มาตรวัดทักษะการปฏิบัติงานพิธีการ</comment-tag id="๕" text="ควรระบุเกณฑ์การประเมินที่วัดได้เชิงประจักษ์เพื่อให้มาตรวัดมีความชัดเจนในระดับวิชาการ	